

صبح صادق پیامدها و مخاطرات توافقنامه امنیتی عراق و آمریکا را بررسی می کند

اشغال سیاسی جایگزین اشغال نظامی

د- افرد نظامی و غیرنظامی وابسته به آمریکا مجبور نیستند در دادگاه‌های عراق حاضر شوند (معاهده کاپیتولاسیون)

ه- نیروهای آمریکایی حق دارند متهمان و محکومان در دادگاه‌های عراق را در بازداشتگاه‌های خود نگاه دارند.

و- آمریکا می‌تواند ۱۴ پایگاه نظامی را در عراق ایجاد کند.

ز- وزارتخانه‌های دفاع، کشور و اطلاعات عراق زیر نظر مقامات آمریکایی فعالیت خواهند کرد.

ح- نیروهای آمریکایی بر خرید، تسلیح و آموزش ارتش و پلیس عراق نظارت خواهند داشت.

ط- براساس این توافقنامه، عراق جزئی از جامعه بین‌الملل و تابع تصمیمات آن در مورد خاورمیانه خواهد بود (به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی)

ی- این معاهده تا زمانی که نیروهای امنیتی و نظامی عراق به قدرت کافی برسند و اوضاع امنیتی عراق تثبیت شود و خطری از سوی کشورهای همسایه متوجه عراق نباشد و مجالی هم برای فعالیت و مانور گروه‌های تروریستی در این کشور وجود نداشته باشد، به صورت

کرده‌اند به قانون اساسی عراق احترام گذاشته و از دولت قانونی برای اجرای طرح آشتی ملی و مقابله با هرگونه انقلاب یا کودتای نظامی حمایت خواهند کرد.

درمحو اقتصاد این توافقنامه، برلغو بدهی‌های عراق و پیشرفت اقتصاد این کشور از طریق فعال‌سازی معاهده بین‌المللی شرم‌الشیخ و تشویق شرکت‌های خارجی برای سرمایه‌گذاری در عراق تاکید شده است.

همچنین در محور امنیتی توافقنامه مذکور، بر حمایت آمریکا از دولت عراق در برابر خطرات خارجی و داخلی و همکاری برای تقویت نیروهای نظامی عراق و آموزش و تسلیح آنها تاکید شده است.

اما در روزهای اخیر اخبار و گزارش‌های مستندی انتشار یافته است که نشان می‌دهد مفاد توافقنامه همکاری عراق و آمریکا، فراتر از آن چیزی است که در سطح رسانه‌ها و محافل بین‌المللی مطرح است. برخی اعضای دولت نوری‌المللکی و نمایندگان پارلمان عراق، مفاد پیش‌نویس توافقنامه‌ای که در ۲۷ اسفند سال گذشته به امضای مقامات دو کشور عراق و آمریکا رسیده را افشا کرده‌اند که مخاطرات امنیتی جدی برای مردم عراق و کشورهای

در ۵ آذر سال گذشته، سران کاخ سفید پیشنهادی را با مقامات ارشد دولت عراق در میان گذاشتند که بربنای آن مسئولان نظامی- امنیتی آمریکا کار تهیه و تدوین توافقنامه‌ای بلند مدت میان آمریکا و عراق را در دستور کار قرارخواهند داد.

دو هفته پس از پیشنهاد مقامات آمریکایی، اعضای سازمان ملل متحد، قطعنامه ۱۷۹۰ را به تصویب رساندند که براساس آن، سال ۲۰۰۸، آخرین سال حضور نیروهای آمریکایی در عراق خواهد بود. پس از تصویب این قطعنامه، دولت عراق با ارسال نامه‌ای به شورای امنیت اعلام کرد به زودی توافقنامه امنیتی بلندمدتی میان روسای جمهور عراق و آمریکا به امضا خواهد رسید که بر اساس آن چارچوب همکاری‌های امنیتی دو کشور مشخص خواهد شد.

در اسفند ماه نیز، جان‌نگرو پوتنه، مرد شماره یک سازمان اطلاعات آمریکا عازم منطقه الخضراء شد تا پیش‌نویس و چارچوب این معاهده را مشخص سازد. چند روز پس از سفر پوتنه، رایس به صورت غیرمنتظره وارد بغداد شد تا در بدون ورود اعلام نماید هدف از این سفر، تهیه توافقنامه‌ای است که به اقدامات

رسمی معتبر و لازم‌الاجرا برای طرفین خواهد بود.

واکنش‌ها به امضای پیش‌نویس
پس از انتشار مفاد محرمانه توافقنامه امنیتی عراق و آمریکا، کاندولیزا رایس در پاسخ به انتقادهای مطرح شده از سوی افراد و جریان‌های سیاسی عراق و کشورهای عربی گفت: «انتقادکنندگان باید ملاحظاتی را که در عراق متحمل هزینه‌های هنگفت و

همسایه دارد. براساس این پیش‌نویس به آمریکایی‌ها اجازه داده می‌شود:

الف- بدون محدودیت زمانی و مکانی درعراق عملیات نظامی انجام دهند.

ب- نیروهای آمریکا و ائتلاف (نیروهای انگلیسی) هر زمان که نیاز باشد (به دلایل امنیتی) می‌توانند افراد مظنون را بازداشت کنند.

ج- هیچ‌گونه محدودیتی برای حضور نیروهای آمریکایی در عراق وجود نخواهد داشت.

آمریکا در عراق جهت برقراری امنیت دو کشور مشروعیت خواهد بخشید. این قرارداد در ۱۰ تیر سال جاری رسماً به امضای روسای جمهور دو کشور خواهد رسید.

مهمترین محورهای توافقنامه همکاری
بربنای اظهارات برخی مقامات آمریکایی و عراقی، این توافقنامه در سه بخش سیاسی، اقتصادی و امنیتی تنظیم شده است.

در بخش سیاسی، آمریکاییان تاکید

هستند. این رسانه‌ها سپس برای اثبات مدعای خود به این نکته اشاره کرده‌اند که ایران تاکنون هیچ سخنی بر ضد این معاهده نداشته و این نشان می‌دهد که شیعیان عراق از آن سود می‌برند.

مشروعیت بخشی به اقدامات آمریکا
در مدت پنج سالی که از اشغال عراق از سوی آمریکا می‌گذرد حدود ۲۳ نشست داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی همچون نشست اردن، استانبول، شرم‌الشیخ، بغداد و کویت درباره راه‌های ایجاد ثابت سیاسی و امنیتی و خروج آبرومندانه و پیروزمندانه آمریکا از باتلاق عراق برگزار شده است که هیچ یک نتوانسته است گریز گاهی برای مقامات کاخ سفید باشد.

آمریکاییان در تلاش هستند ضمن کاهش نیروهای نظامی خود در عراق که در مدت ۵ سال گذشته تبدیل به یک هدف کانونی برای نیروهای ضد اشغالگری بوده‌اند، حاکمیت و سلطه خود را نیز بر دولت و منابع اقتصادی عراق حفظ و تحکیم نمایند. اظهارات و رفتار مقامات

تلفات زیاد شده است را در نظر بگیرند. « نکته قابل تامل در این میان آن است که برخی مقامات کاخ سفید همچون «دیوید ساترفیلد» هماهنگ‌کننده ارشد وزارت خارجه آمریکا، این روزها مدعی شده‌اند که این توافقنامه امنیتی، نیازمند تایید کنگره نبوده و برای رئیس‌جمهور آینده لازم‌الاجراء است. به نظر می‌رسد آمریکاییان سعی دارند به هر نحو ممکن از رسانه‌ای شدن محتوای این توافقنامه ولو به قیمت نادیده گرفته شدن قانون اساسی این کشور که هر گونه توافقنامه امنیتی میان آمریکا و شکور دیگر را منوط به تایید کنگره داشته، پرهیز نمایند.

از سوی دیگر امضای پیش‌نویس این توافقنامه میان نوری‌المللکی نخست‌وزیر عراق و جرج بوش رئیس‌جمهور ایالات متحده، اعتراض‌های گسترده‌ای را متوجه رفتارهای اخیر نوری‌المللکی کرده است. منتقدین معتقدند در ماه‌های اخیر نوری‌المللکی تبدیل به ابزاری برای اجرای سیاست‌های آمریکا در عراق شده است. درگیر شدن ارتش عراق با جیش‌المهدی در ۸ استان این کشور به ویژه استاه بصره که تحت

کاخ سفید هم نشان می‌آهد علی‌رغم مخالفت‌های گسترده افکار عمومی داخلی و خارج آمریکا با حضور نظامیان این کشور در عراق، آنان دو محور؛

الف- خروج پیروزمندانه، ب- حفظ و تامین منافع آمریکا را به صورت توأمان مدنظر دارند و چنانچه احساس نمایند این خروج می‌تواند منافع حیاتی آمریکا را در منطقه با چالش‌ها و مخاطرات اساسی مواجه نماید، این خروج را به تعویق خواهند انداخت.

در گزارش سوم کراکر - پترائوس به کنگره که در هفته اول اردیبهشت ماه قرائت شد، به صراحت آمده است «حال زمان رفتن از عراق نیست. تصمیم به خروج زود هنگام ارتش ۱۶۰ هزار نفری پنتاگون، مخاطرات جدیدی برای امنیت و منافع آمریکا و منطقه به بار می‌آورد.» متعاقب این گزارش بود که جرج بوش با استناد به نظرات کراکر سفیر آمریکا در بغداد و پترائوس فرمانده ارتش این کشور در عراق، تاکید کرد: «ما آمادگی داریم برای تامین منافع حیاتی آمریکا، تا ۱۰ سال آینده در عراق بمانیم.»

اما این ماندن نیازمند یک مشروعیت بین‌المللی است. این نکته را مقامات کاخ سفید به خوبی متوجه شده‌اند، چرا که کاندولیزا رایس در سفر اخیر خود به عراق و چند کشور عربی از جمله کویت که میزبان اجلاس منطقه‌ای و بین‌المللی امنیت عراق بود، هدف از سفر خود را «توجیه نقشه سیاسی جدید کاخ سفید برای عراق و کشورهای منطقه» عنوان کرد و تصریح نمود امیدوارم اجلاس کویت ضمانتی برای فرمول جدید آمریکا برای منطقه باشد. فرمولی که برای اقدامات آتی آمریکا مشروعیت آفرین باشد.

در واقع، وجه مشترک خواسته‌ها و مطالبات آمریکا در نشت‌های متفاوت درباره عراق تلاش برای اتصال وضعیت بغرنج و بحرانی در عراق و نتیجه‌گیری ضرورت تداوم

فشار مسئولان آمریکایی انجام شد، ضمن آنکه به آرزوی دیرینه آمریکا و برخی کشورهای منطقه در به راه‌اندازی جنگ «شیعه با شیعه» جامه عمل پوشاند، موجبات تضعیف بنیان دولت شیعی را در عراق فراهم آورد. همچنین تاسیس گروه‌های مشابه آنچه آمریکا تحت عنوان «شوراهای بیداری» با مسلح کردن اهل سنت عراق تاسیس کرد، توسط نوری‌المللکی در میان شیعیان عراقی با همان عنوان «شوراهای بیداری» باعث شده است که اختلاف میان شیعیان به صورت جدی‌تری در عراق ظهور و بروز پیدا نماید.

واکنش به سکوت ایران
امضای پیش‌نویس توافقنامه همکاری امنیتی عراق و آمریکا با واکنش‌ها و مخالفت‌های گسترده‌ای در میان مسئولان و جریان‌های سیاسی عراق همراه بوده است. هیات علمای مسلمین که بزرگترین فراکسیون علمای اهل سنت عراق است با این معاهده مخالفت و آن را مجوزی برای تداوم اشغال عراق نامیده است.

«فلاح شنشل» نماینده جریان صدر نیز تاکید کرده که این معاهده به معنای اشغال عراق است. ما با این معاهده مخالفیم چرا که این معاهده زمانی را برای خروج نیروهای آمریکایی از عراق مشخص نمی‌کند. این معاهده عراق را از اشغال نظامی خارج می‌کند اما آن را مورد اشغال غیر نظامی آمریکا قرار می‌دهد.

اما نکته قابل تامل در این میان آن است که برخی رسانه‌های بختی در روزهای اخیر ضمن مخالفت با این توافقنامه، اظهار داشته‌اند هدف شیعیان از امضای چنین معاهداتی رسمیت بخشیدن به حکومتشان از طریق ارتباط با جامعه بین‌المللی است. این رسانه‌ها تاکید دارند تنها کسانی که از این معاهده سود می‌برند، شیعیان

حضور نظامیان آمریکا برای سامان دادن به آن می‌باشد.

نومحافظه کاران کاخ سفید در واقع درصد مشروعیت آفرینی برای اشغالگری و ترمیم و جاحات سیاسی و نظامی خود با هدف بهره‌برداری انتخاباتی در داخل آمریکا و تامین منافع دراز مدت آمریکا می‌باشند.

موانع اجرای توافقنامه امنیتی عراق و آمریکا

توافقنامه امنیتی عراق و آمریکا که برخی رسانه‌های غربی از آن با عنوان توافقنامه وضعیت نیروها (SOFA) هم نام می‌برند، به نوعی تامین‌کننده منافع آمریکا و رژیم صهیونیستی است. با هوشیاری ملت و دولت عراق و ابراز مخالفت‌های صریح کشورهای منطقه به ویژه ایران و تروئیکای کشورهای عربی (عربستان، مصر و سوریه) این توافقنامه نیز می‌تواند مانند طرح‌های گذشته کاخ سفید با شکست مواجه شود. جرج دبلیو بوش در طول ۶۳ ماهی که بر کاخ سفید تکیه زده است با تمام امکانات سیاسی، نظامی و مالی بی‌سابقه‌ای

که در اختیار داشته است، در اجرای کردن طرح‌های سیاسی، نظامی و امنیتی خود به ویژه درباره عراق، افغانستان، فلسطین و لبنان با ناکامی مواجه شده است.

همچنانکه تجربه نشان می‌دهد، بعید است در مدت هشت ماه باقیمانده او بتواند طرح‌های جدید خود را در این مدت با موفقیت عملیاتی نماید. شرایط حاکم بر عراق از جمله مخالفت صریح اهل سنت، جریان صدر، اکثریت نمایندگان پارلمان عرق به ویژه ائتلاف ۵۵۵ با این توافقنامه و دیدگاه منفی اکثریت قاطع ملت عراق نسبت به اهداف و مقاصد آمریکا و نگاه اشغالگرانه به نیروهای آمریکایی، باعث گردیده تا مقامات واشنگتن با دژ تسخیرناپذیری به نام اراده یک ملت بر ضد اشغالگری مواجه شوند. نگاه منفی ایران، سوریه و برخی کشورهای دیگر منطقه به این توافقنامه، از چالش‌های اساسی آن خواهد بود. بسیاری از کشورهای عربی معتقدند آمریکا با اشغال عراق و سپردن قدرت به اکثریت شیعه، توازن قدرت را در خاورمیانه به ضرر اعراب به هم زده است، لذا هر گونه توافق با دولت شیعی را به معنای رسمیت بخشیدن به دولت شیعیان و محوریت یافتن آن می‌دانند.

اگر چه توافقنامه امنیتی عراق و آمریکا هنوز در مرحله پیش‌نویس قرار دارد و تا مرحله نهایی شدن و امضای آن (۱۰ مرداد) زمان قابل اعتنایی وجود دارد اما ملت و دولت عراق و تمامی کشورهای منطقه به ویژه جمهوری اسلامی ایران نباید از مخاطرات این توافقنامه غفلت نمایند. آمریکاییان پس از شکست طرح‌های سخت افزارانه خود، روی به طرح‌های نرم آورده‌اند. آنان درصددند ضمن کاستن از هزینه‌های کمر شکن اقتصادی و نظامی شان در منطقه جای پای خود را به هر قیمت ممکن در منطقه ژئواستراتژیک خاورمیانه مستحکم نمایند.